



G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I UNIVERSITAT
B



MEMÒRIA DE L'INSTITUT PER A LA CONVIVÈNCIA I L'ÈXIT ESCOLAR

CURS 2015-2016

Índex

I.	Justificació.....	2
II.	Membres de l'equip	2
III.	Àmbits d'actuació.....	3
1.	Prevenió: foment de la convivència positiva	3
1.1	Formacions	3
1.2	Bones pràctiques.....	5
2.	Assessorament i intervenció	5
2.1	Unitats de convivència.....	5
2.2	Protocol de prevenció, detecció i intervenció en assetjament escolar	7
2.3	Comissions d'experts específiques i altres aspectes treballats	8
3.	Coordinació amb institucions i entitats.	9
4.	Comunicació i difusió.....	9
5.	Àmbit normatiu	9
6.	Avaluació.....	9
IV.	Dades sobre les memòries de convivència	11
V.	Pla d'Actuació per al Curs 2016-2017.....	17
VI.	Annexos.....	20
	Annex 1. Formació duita a terme i bones pràctiques.....	20
	Annex 2. Demandes fetes sobre assetjament escolar	25
	Annex 3. Elaboració i difusió del Protocol de prevenció, detecció i intervenció en casos d'assetjament escolar.	26
	Annex 4. Coordinacions i col·laboracions duites a terme.....	28

I. Justificació

El Decret 10/2008, de 25 de gener, pel qual es crea l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar de les Illes Balears (BOIB núm. 15, de 31 de gener) estableix a l'article 3 que la finalitat de l'Institut ha de ser contribuir a:

L'anàlisi de conflictes i el suport a les activitats de prevenció organitzades des de l'Administració educativa. [...] El disseny d'activitats socioeducatives que fomentin la creació de vincles positius entre els membres de la comunitat escolar, en col·laboració amb altres administracions i entitats. El suport als centres educatius per a l'elaboració de plans i actuacions destinats a promoure la convivència [...].

L'article 4.12 indica que l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar de les Illes Balears (ICEE) té com a funció “elaborar i aprovar la memòria del treball realitzat al llarg de l'any escolar”, a més, especifica que el director o directora ha de “presentar al Consell Escolar de les Illes Balears la memòria anual d'actuacions de l'Institut i escoltar i, si escau, recollir les indicacions que facin els representants de la comunitat escolar”. També es fa esment als articles 6 g i 11 a la presentació del “pla obert d'actuacions per al curs escolar següent”.

Cal considerar aquesta MEMÒRIA com una eina imprescindible per millorar la tasca de l'ICEE.

II. Membres de l'equip

El curs 2014-2015 l'equip estava dotat de tres professionals: una assessora tècnica docent (ATD) amb funcions tècniques i dos assessors docents (AD), un d'ells amb funcions administratives.

El curs 2015-2016 es va millorar quantitativament i qualitativament l'equip: el 3 d'agost de 2015 es va dotar d'una directora i es van reestructurar les dues places d'AD com a ATD, de manera que va millorar la qualitat tècnica de l'equip en passar d'un a tres tècnics. Durant el curs 2015-2016 van fer part de l'equip de l'ICEE els membres següents:

- Marta Escoda Trobat, directora
- Vicenç Rul·lan Castanyer, ATD
- Maria Isabel Pocoví Mas, ATD
- Maria Antònia Bauçà Portell, ATD

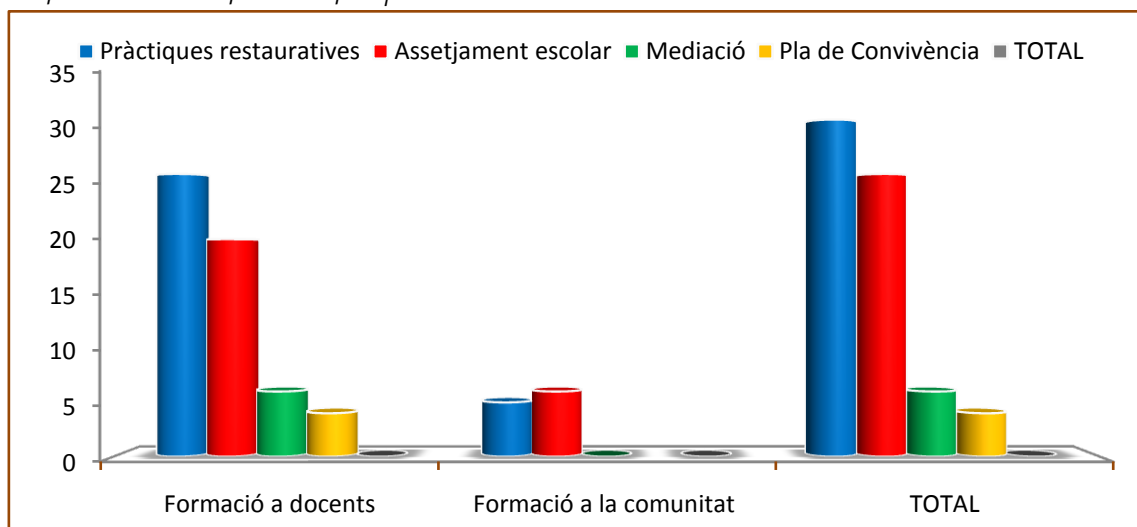
III. Àmbits d'actuació

Els àmbits d'actuació s'han avaluat a partir del [Pla de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 2015-19](#).

1. Prevenció: foment de la convivència positiva

1.1 Formacions

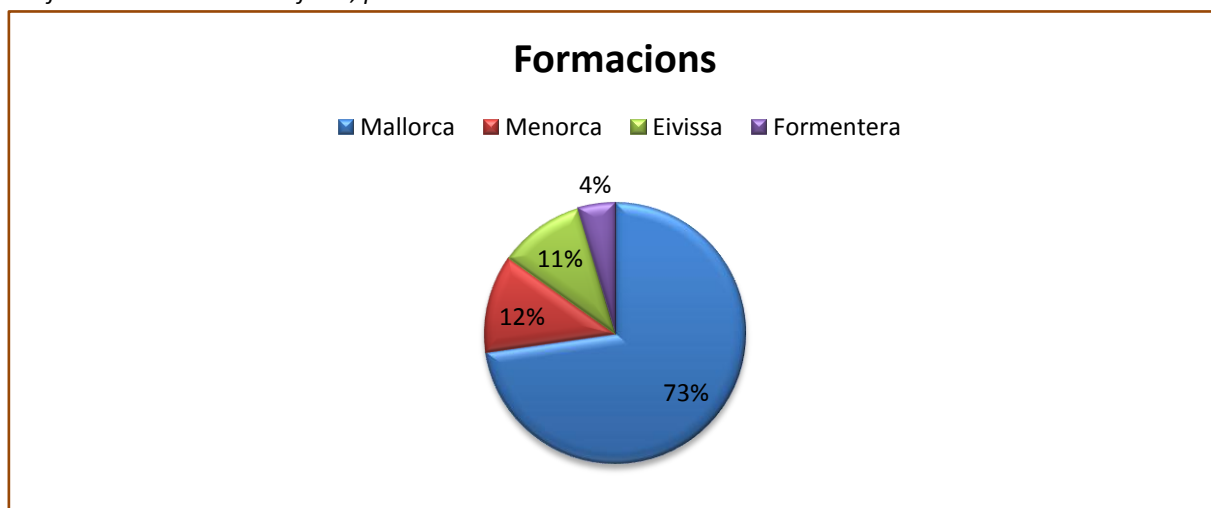
Gràfic núm. 1. Accions formatives fetes per l'ICEE.



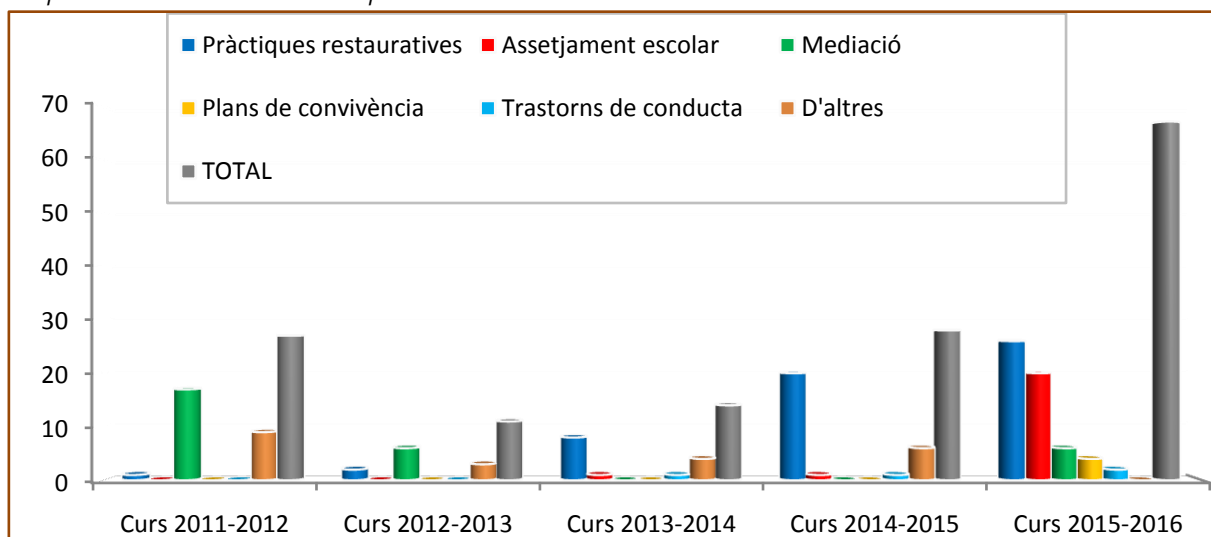
S'han dut a terme 67 accions formatives, de les quals 57 (85 %) s'han dirigit a docents i 10 (15 %) a altres membres de la comunitat educativa.

- 31 (46 %) accions formatives sobre pràctiques restauratives (13 de les quals s'han fet amb el suport del Servei de Formació del Professorat).
 - 26 formacions a docents.
 - 5 formacions a la comunitat.
- 26 (39 %) accions formatives sobre assetjament escolar.
 - 20 formacions a professionals de la docència.
 - 6 formacions a la comunitat.
- 6 (9 %) accions formatives sobre mediació escolar (totes a docents i alumnes).
- 4 (6 %) acompanyaments de suport al Pla de Convivència

Gràfic núm. 2. Formacions fetes, per illes.



Gràfic núm.3. Evolució de les accions formatives de l'Institut del curs 2011-2012 al curs 2015-2016.



Com es pot comprovar al gràfic 3:

- El curs 2015-2016 el nombre d'accions formatives (67) ha augmentat un 139 % respecte del curs anterior, en què se'n varen dur a terme 28.
- La formació en pràctiques restauratives va creixent progressivament.
- S'ha impulsat la formació sobre assetjament escolar, que se centrava en el Protocol de prevenció, detecció i intervenció en assetjament escolar als centres educatius sostinguts amb fons públics de les Illes Balears, presentat el març de 2016.
- S'ha reprès la formació en mediació escolar, que patí una baixada molt important i de la qual, els cursos 2013-2014 i 2014-2015, no n'hi havia haguda cap.
- S'ha iniciat un assessorament a quatre centres per a l'elaboració dels plans de convivència.
- La formació en trastorns greus de conducta ha estat organitzada per l'Equip d'Alteració del Comportament, equip especialitzat en la matèria i que depèn del

Servei de Suport Educatiu de la Direcció General d'innovació i Comunitat Educativa.

1.2 Bones pràctiques

S'han duit a terme actuacions puntuals de promoció de bones pràctiques en:

- Mediació escolar.
- Pràctiques restauratives.
- Prevenció de la violència de gènere.
- Prevenció de l'assetjament.
- Regulació de l'ús de dispositius mòbils (Internet segura).

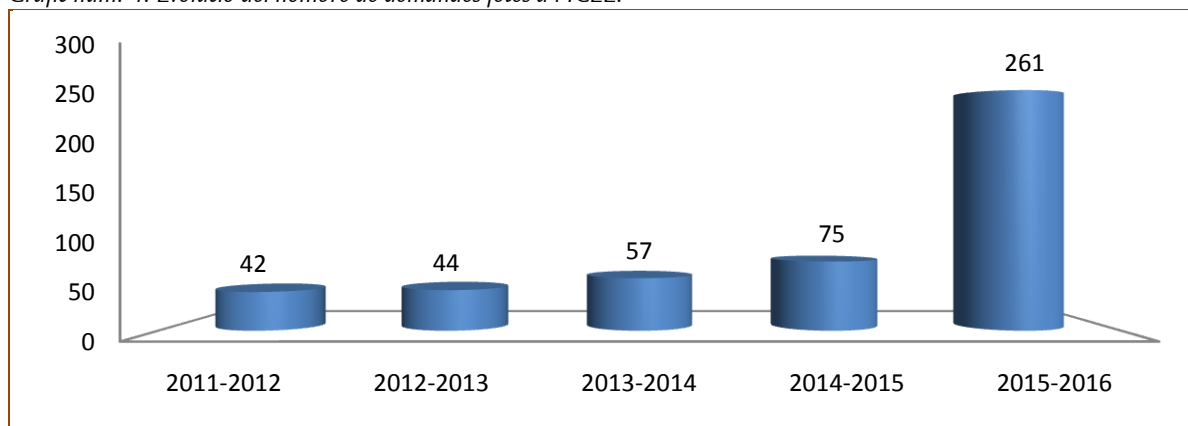
Es poden trobar detallades les formacions dutes a terme i les bones pràctiques promocionades a l'annex 1.

2. Assessorament i intervenció

2.1 Unitats de convivència

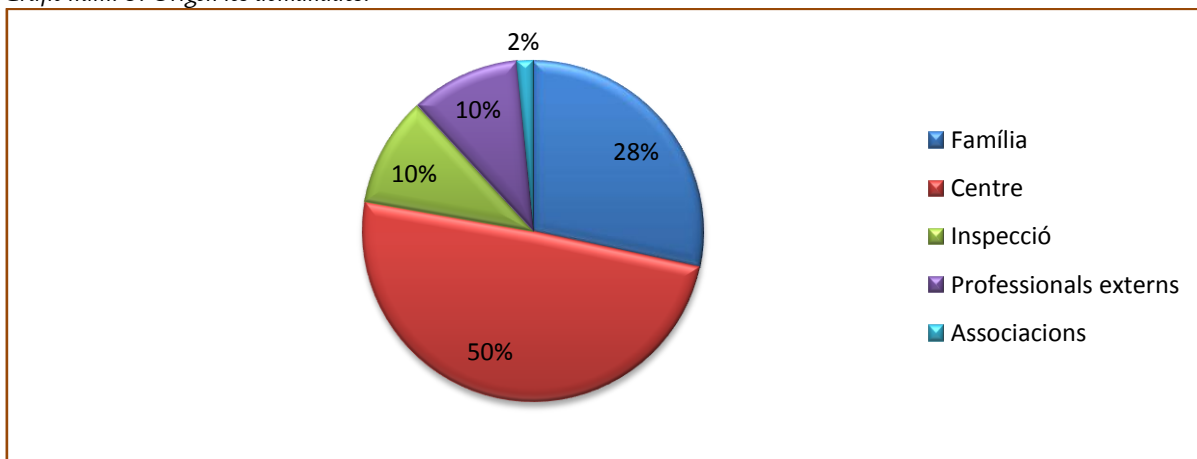
S'ha fet l'assessorament de 261 demandes. Quan s'ha requerit, hi ha hagut una coordinació amb el Departament d'Inspecció Educativa i els Serveis Jurídics.

Gràfic núm. 4. Evolució del nombre de demandes fetes a l'ICEE.



Els darrers anys hi ha hagut un augment progressiu de l'assessorament fet per l'ICEE. El curs 2015-2016 les demandes d'assessorament (261) han augmentat un 248 % respecte del curs anterior (75).

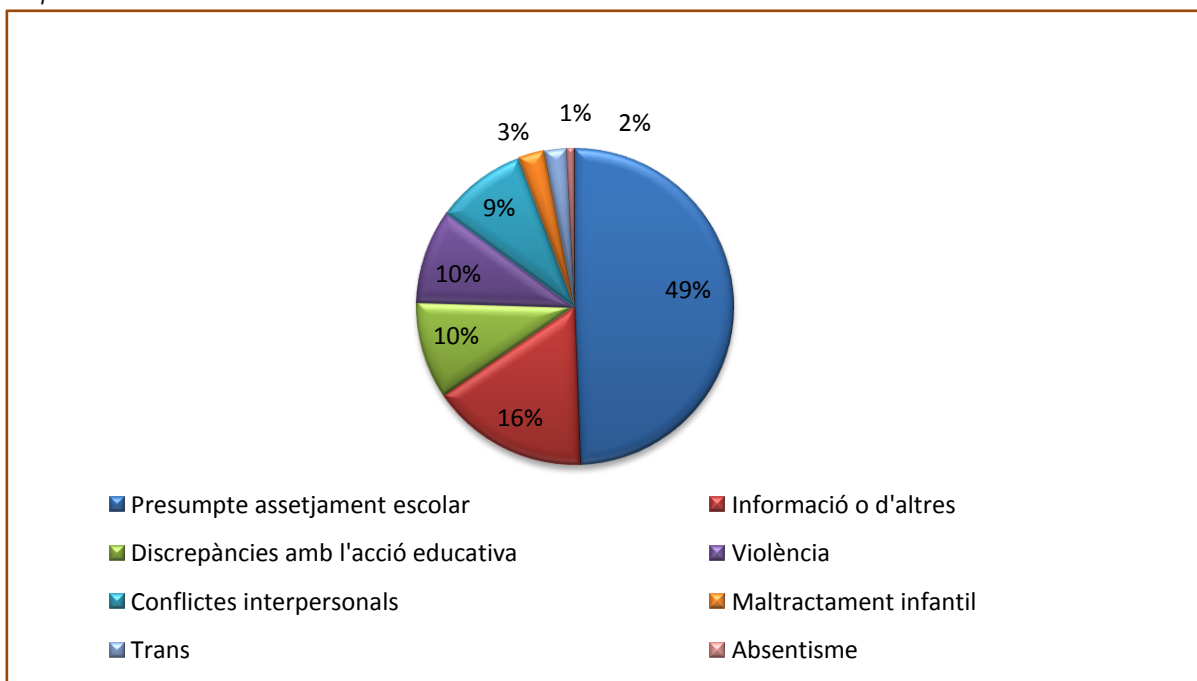
Gràfic núm. 5. Origen les demanades.



Les 261 demandes fetes a l'ICEE durant el curs 2015-2016 les han iniciades:

- 129, els docents dels centres educatius (50 %).
- 74, les famílies (28 %).
- 27, el Departament d'Inspecció Educativa o la Conselleria d'Educació (10 %)
- 27, professionals externs (10 %) (les unitats comarcals de salut mental a la infància i l'adolescència, serveis socials, protecció de menors, la Unitat de Tractament de l'Abús Sexual Infantil, policies tutors, la Fiscalia de Menors, ODDM, educador de medi obert).
- 4, associacions (Associació Asperger Balears i Ben Amics).

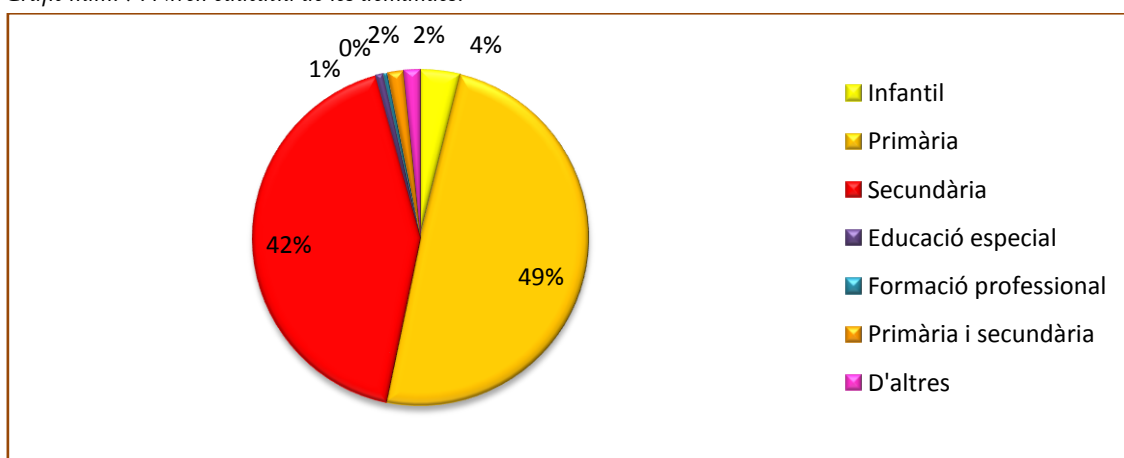
Gràfic núm. 6. Motiu inicial de les demandes.



Els motius inicials de la demanda han estat:

- presumptes assetjaments escolars i ciberassetjaments, 107 (49 %).
- sol·licituds d'informació en conflictes no tipificats o relacionats amb factors múltiples, 42 (16 %).
- discrepàncies en l'acció educativa que duu a terme el centre, 26 (10 %).
- situacions de violència, 25 (10 %).
- conflictes interpersonals (entre membres de la comunitat educativa), 24 (9 %).
- presumptes situacions de maltractament infantil, 7 (3 %).
- conflictes originats en l'atenció a alumnes transsexuals i transgènere, 6 (2 %).
- situacions d'absentisme, 2 (1 %).

Gràfic núm. 7. Nivell educatiu de les demandes.



- 129 (49 %) demandes s'han fet des del nivell de primària.
- 111 (42 %) des de secundària.
- 10 (4 %) des del nivell d'infantil.
- 4 (2 %) conflictes relacionats amb primària i secundària (centres concertats).
- 2 (1 %) des d'educació especial.
- 1 (0,4 %) des de formació professional.
- 4 (2 %) no han volgut donar informació sobre el nivell educatiu.

2.2 Protocol de prevenció, detecció i intervenció en assetjament escolar

S'ha elaborat i presentat el **Protocol de prevenció, detecció i intervenció en casos d'assetjament escolar als centres sostinguts en fons públics de les Illes Balears**. A més, s'ha difós a tots els centres educatius mitjançant correu electrònic i s'ha publicat al WEIB i al web de l'ICEE.

Es poden consultar les dades específiques referents a les demandes iniciades per assetjament escolar durant el curs 2015-2016 a l'**annex 2**. El procés d'elaboració d'aquest protocol es concreta a l'**annex 3**.

2.3 Comissions d'experts específiques i altres aspectes treballats

S'han redefinit les funcions de la Comissió d'Experts per tal de comptar amb comissions específiques per a les diferents situacions. Els aspectes específics que s'han anat treballant són:

- Assetjament escolar. S'ha creat una comissió per valorar i fer aportacions al protocol d'assetjament escolar, ja comentat als punts anteriors i a l'annex 2.
- Alumnes transsexuals i transgènere. S'ha iniciat el procés d'elaboració d'un protocol per atendre alumnes transsexuals i transgènere. En aquest procés hi han participat diversos col·lectius i entitats que coneixen la matèria: l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, el Departament d'Inspecció Educativa, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor, l'Institut Balear de Salut Mental per a la Infància i l'Adolescència, l'associació Ben Amics i l'associació Chrysallis. El protocol cerca aconseguir un procés d'acompanyament i de sensibilització al centre educatiu i d'assessorament als menors transsexuals i transgènere, a les seves famílies, als professors i, si escau, a la resta de la comunitat educativa. Aquestes pautes han de permetre garantir el lliure desenvolupament de la personalitat d'aquests alumnes i la no-discriminació per motius d'identitat de gènere o d'orientació sexual. A més a més, s'han duit a terme sis assessoraments al respecte.
- Dol. S'ha creat, juntament amb el Servei Psicològic d'Emergències, un recull de recursos i pautes d'actuació en situacions de mort d'un membre de la comunitat educativa. Aquests recursos s'han publicat a la pàgina web de l'ICEE. S'han fet quatre acompanyaments en situacions de dol a centres.
- Maltractament a infants. S'ha col·laborat amb la Direcció General de Menors i Família per tal de millorar la comunicació de situacions de maltractament infantil a través del Registre Unificat del Maltractament Infantil als centres (RUMI). A més, hi ha hagut una estreta col·laboració amb els recursos professionals i associacions existents sobre abús sexual infantil (UVASI, UTASI i RANA).
- Violència de gènere. S'ha col·laborat amb l'IBDona respecte del foment de la igualtat i la prevenció de la violència de gènere.

3. Coordinació amb institucions i entitats

Independentment de la tasca de coordinació amb els centres educatius o serveis de l'administració, l'ICEE s'ha coordinat i ha col·laborat de forma activa amb associacions i altres administracions autonòmiques, nacionals o internacionals.

A més a més, s'han dut a terme setze actuacions específiques en plans, programes, jornades, congressos, etc.

A l'**annex 4** d'aquesta memòria es detallen les actuacions concretes de coordinació amb la comunitat dutes a terme.

4. Comunicació i difusió

- S'ha anat actualitzant la plana web de l'ICEE.
- S'han difós les iniciatives pròpies i externes relacionades amb bones pràctiques per a la convivència escolar.
- Hi ha hagut una comunicació continuada amb els centres educatius sobre oferta d'activitats formatives, novetats normatives i altres qüestions relacionades amb la convivència.

5. Àmbit normatiu

El curs 2015-2016 s'ha treballat en l'elaboració de dos protocols:

- S'ha elaborat, presentat i difós el Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament escolar als centres sostinguts en fons públics de les Illes Balears. Aquesta instrucció ha estat signada pel Director General d'Innovació i Comunitat Educativa i pel Conseller d'Educació i Universitat.
- S'ha redactat l'esborrany del Protocol de detecció, comunicació i actuacions per a alumnes transsexuals i transgènere als centres educatius de les Illes Balears.

6. Avaluació

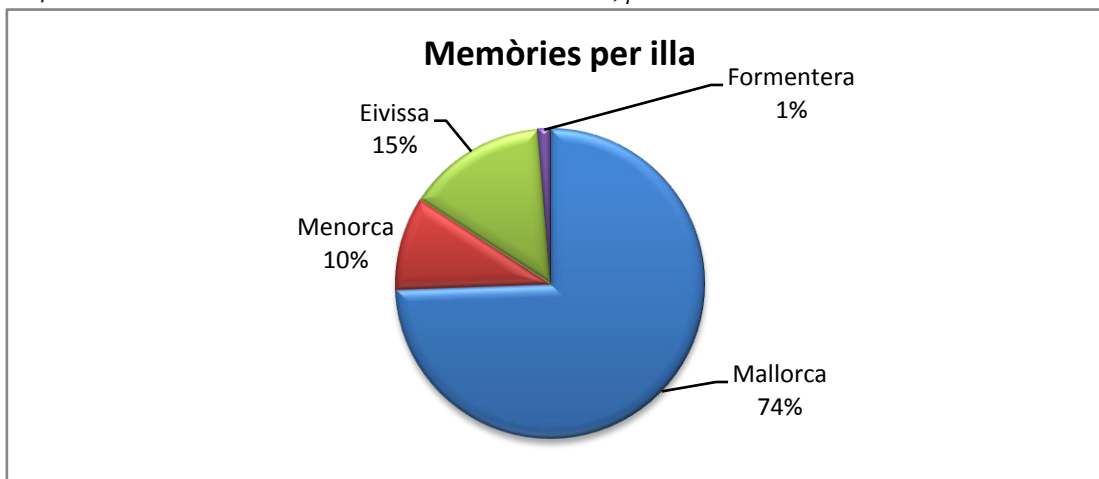
S'han dut a terme les actuacions següents per avaluar la convivència escolar:

- Anàlisi de les memòries dels plans de convivència corresponents al curs 2014-2015 (com que les memòries es podien lliurar fins al 15 de juliol de 2015 l'equip anterior no va poder acabar aquesta tasca).
- Modificació de l'enquesta de la memòria de convivència que s'envia als centres educatius.
- Recollida i anàlisi de les memòries dels plans de convivència corresponents al curs 2015-2016. Les dades més rellevants sobre les memòries de convivència estan desglossades al punt IV d'aquest document.
- Col·laboració en la preparació de l'estudi "Ús d'Internet per part dels alumnes d'ESO de les Illes Balears". Està previst que el dugui a terme la Fundació Bit durant el curs 2016-2017.
- Col·laboració amb els centres que han sol·licitat ajuda per autoavaluar la convivència.
- Col·laboració amb l'IBESTAT per elaborar la fitxa estadística de convivència per al 2016.

IV. Dades sobre les memòries de convivència

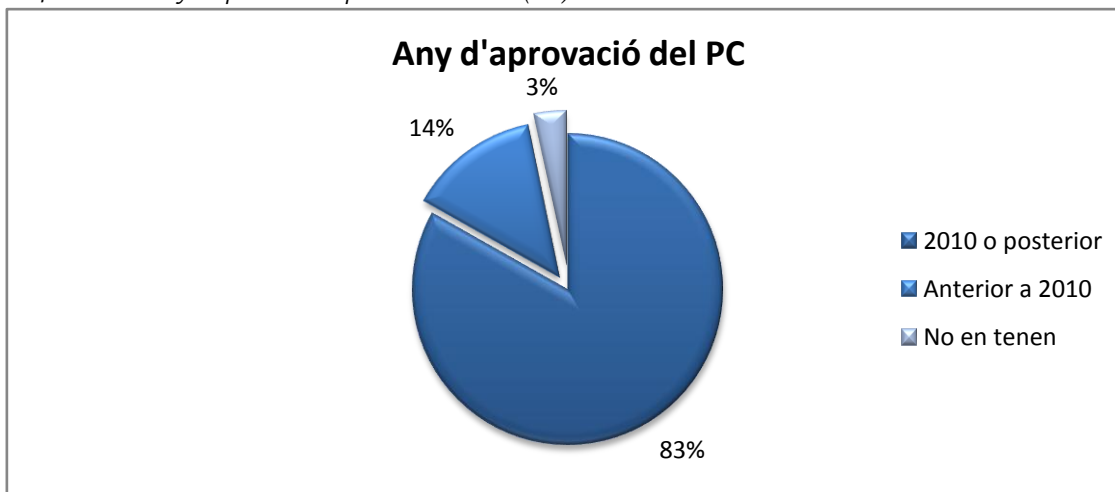
En aquest apartat es presenta un recull de dades sobre convivència escolar a partir de les memòries trameses pels centres a l'ICEE.¹

Gràfic núm. 8. Nombre de memòries de convivència analitzades, per illa.



S'han tramès 309 memòries de convivència: 230 (74,4 %) de Mallorca, 45 (14,6 %) d'Eivissa, 30 (10 %) de Menorca i un 1 % de Formentera.

Gràfic núm. 9. Any d'aprovació del pla de convivència (PC) del centre.



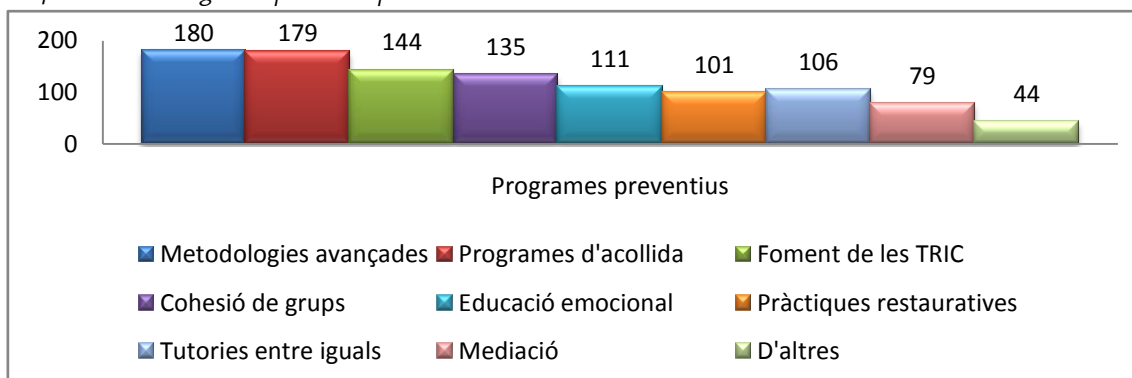
La gran majoria dels centres tenen els plans de convivència elaborats a partir de la normativa vigent² (83 %). Un 17 % dels centres no en tenen o no el tenen actualitzat:

¹ El Decret 121/10 estableix que “la memòria anual del centre ha d'incloure [...] l'avaluació i la valoració que es fa de [...] la convivència al centre. Aquest apartat de la memòria [...] s'ha de trametre, a part de la resta de la memòria, a l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar”.

² Existeix l'obligació de disposar d'un pla de convivència des del Decret 112/2006, de 29 de desembre, de qualitat de la convivència en els centres docents sostinguts amb fons públics de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Aquest Decret fou derogat per l'actual Decret 121/2010, de 10 de

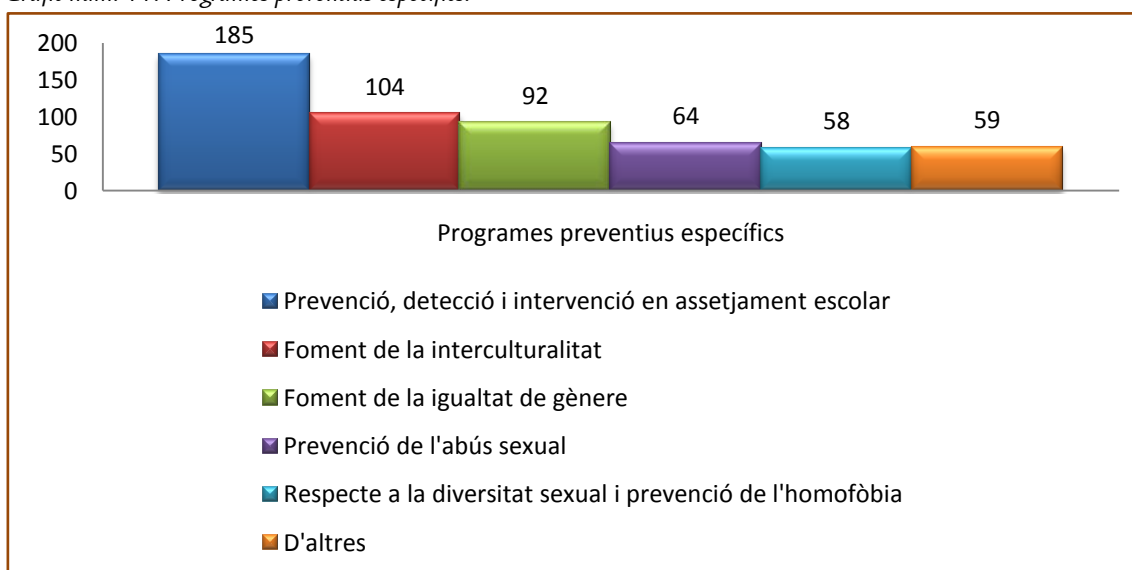
hi ha 10 centres sense pla de convivència (3 %) i 42 amb plans obsolets anteriors al 2010 (14 %).

Gràfic núm. 10. Programes preventius per millorar la convivència.



Els principals programes preventius per millorar la convivència utilitzats pels centres són: programes d'acollida (55 %), programes basats en metodologies avançades³ (54 %), foment de les tecnologies de la relació, informació i comunicació (46 %), foment de la cohesió dels grups (41 %), educació emocional (34 %), pràctiques restauratives (30 %) i programes de mediació (20 %).

Gràfic núm. 11. Programes preventius específics.

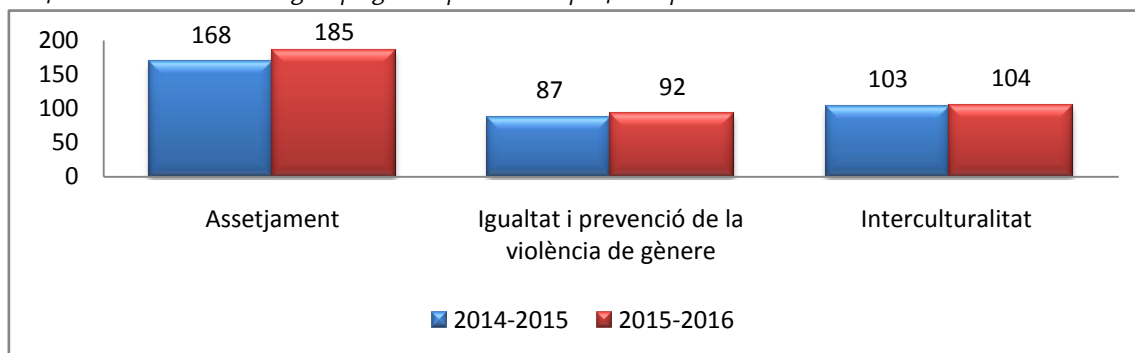


Els centres disposen de programes específics, especialment en assetjament escolar (com es pot veure al gràfic 11). D'altra banda, es pot veure un increment progressiu de la preocupació dels centres pels programes específics, que han augmentat lleugerament respecte del curs 2014-2015 (gràfic 12).

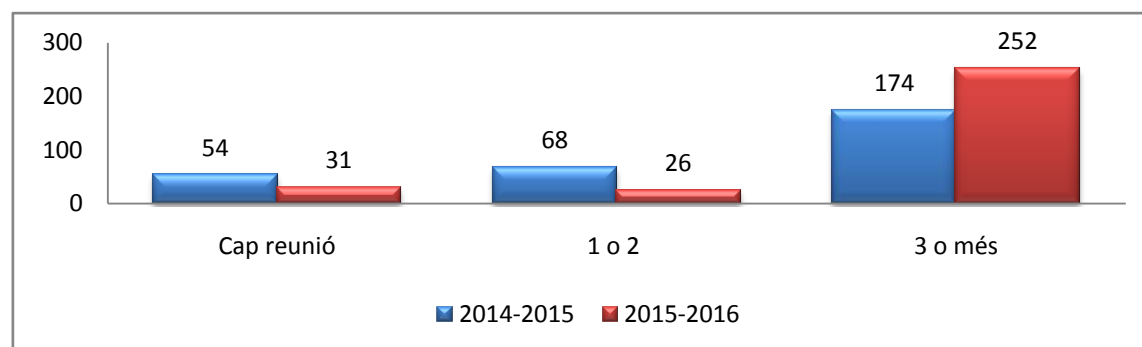
desembre, pel qual s'estableixen els drets i deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears.

³ Metodologies avançades: aprenentatge cooperatiu, treball per projectes, ambients, etc.

Gràfic núm. 12. Evolució d'alguns programes preventius específics respecte del curs 2014-2015.



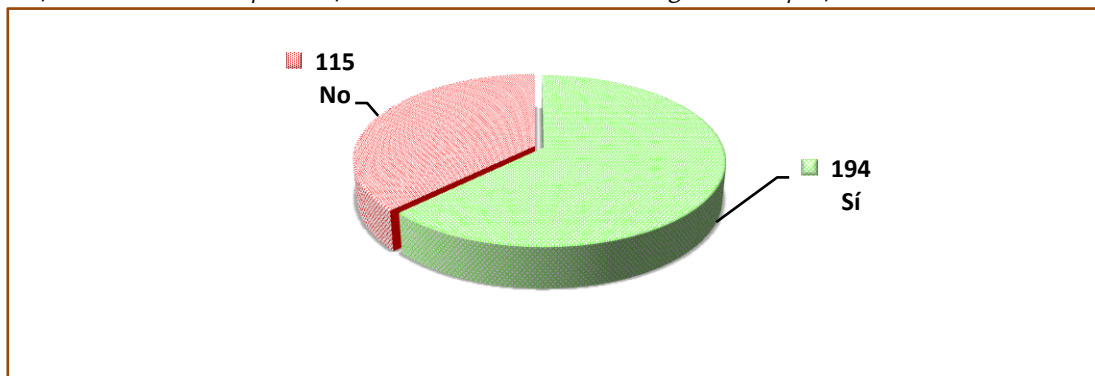
Gràfic núm. 13. Nombre de reunions de la comissió de convivència



Els centres disposen de comissions de convivència. Les hores de reunió de les comissions de convivència han augmentat significativament respecte del curs anterior. El nombre de centres que no s'ha reunit cap vegada ha passat de 54 a 31; per tant, s'ha reduït un 43 %. Així mateix, el nombre de centres que s'ha reunit un o dos cops (menys de les tres reunions mínimes establertes obligatòriament) ha passat de 68 el curs 2014-2015 a 26 el curs 2015-2016; s'ha reduït un 62 %. Finalment, el nombre de centres que es reuneixen un mínim de tres cops l'any, com estipula el Decret 121/10, ha augmentat un 44 % respecte del curs anterior; ha passat de 174 a 252.

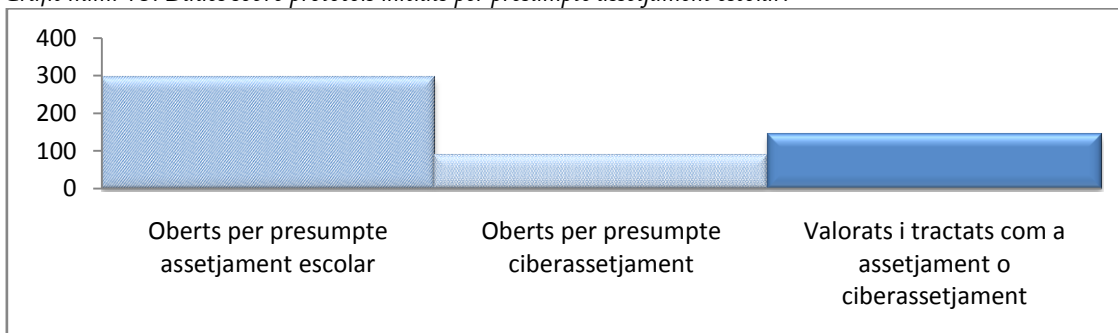
D'altra banda, hi ha 34 centres que al llarg del curs 2015-2016 han treballat amb una subcomissió de convivència formada per docents.

Gràfic núm. 14. Centres que manifesten haver-se autoavaluat amb alguna eina específica.



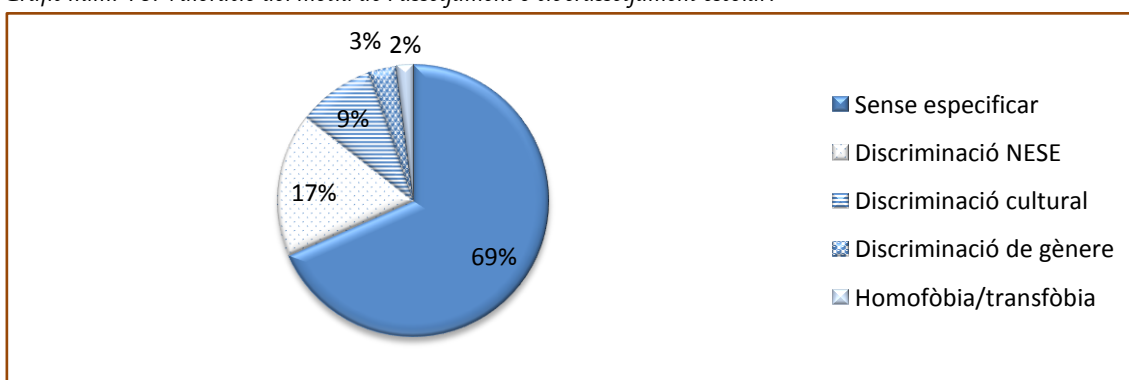
El 63 % dels centres (194) afirmen que empren eines específiques per autoavaluar-se (qüestionaris, sociogrames, enquestes, etc.).

Gràfic núm. 15. Dades sobre protocols iniciats per presumpte assetjament escolar.



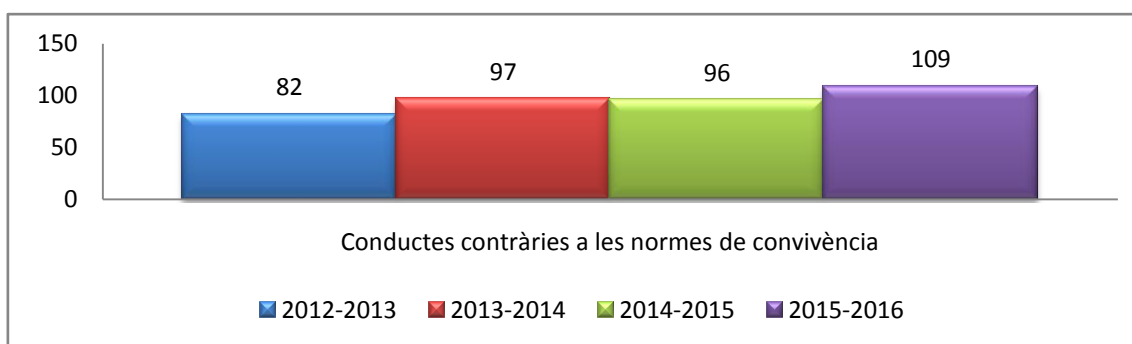
S'han obert 296 protocols per presumpte assetjament escolar. D'aquests, 89 (28,8 %) han estat relacionats amb ciberassetjament i 142 (48 %) s'han valorat i tractat finalment com a situacions d'assetjament escolar.

Gràfic núm. 16. Valoració del motiu de l'assetjament o ciberassetjament escolar.

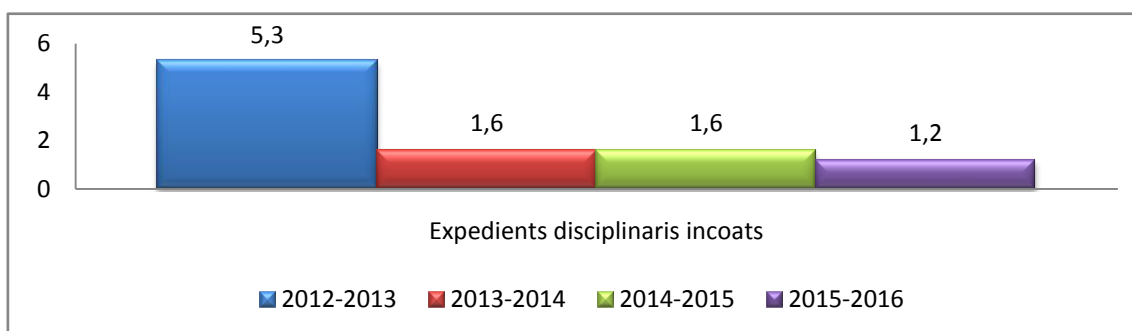


El gràfic número 16 confirma que l'assetjament escolar no es dona cap a un perfil específic d'alumnes i, per tant, s'ha de tractar com un problema social o grupal. Dels 142 casos tractats per assetjament escolar, el 69 % no estan especificats. Tot i això, s'ha de tenir en compte que els centres detecten una discriminació més gran cap a alumnes NESE (17 %) o per discriminació d'origen cultural (9 %). Només un 5 % dels casos s'atribueixen a discriminació de gènere o d'orientació sexual.

Gràfic núm. 17. Mitjana de conductes contràries a les normes de convivència per centre i anys.



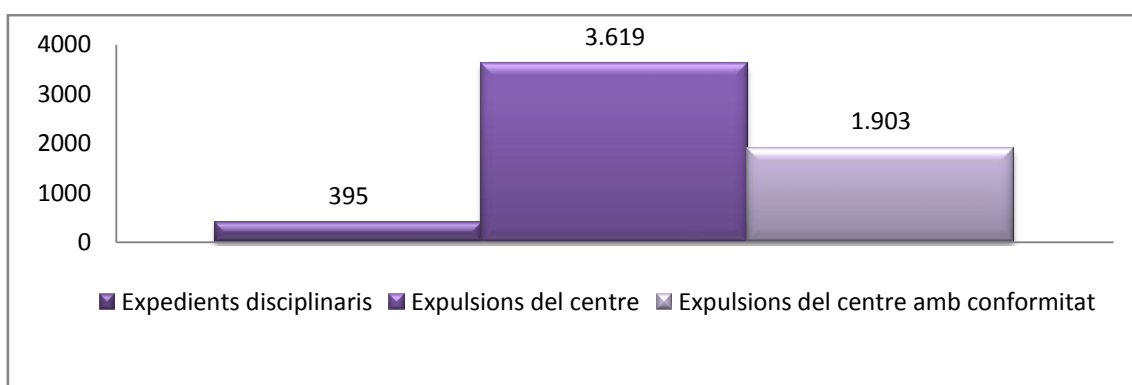
Gràfic núm. 18. Evolució de la mitjana d'expedients disciplinaris incoats per centre



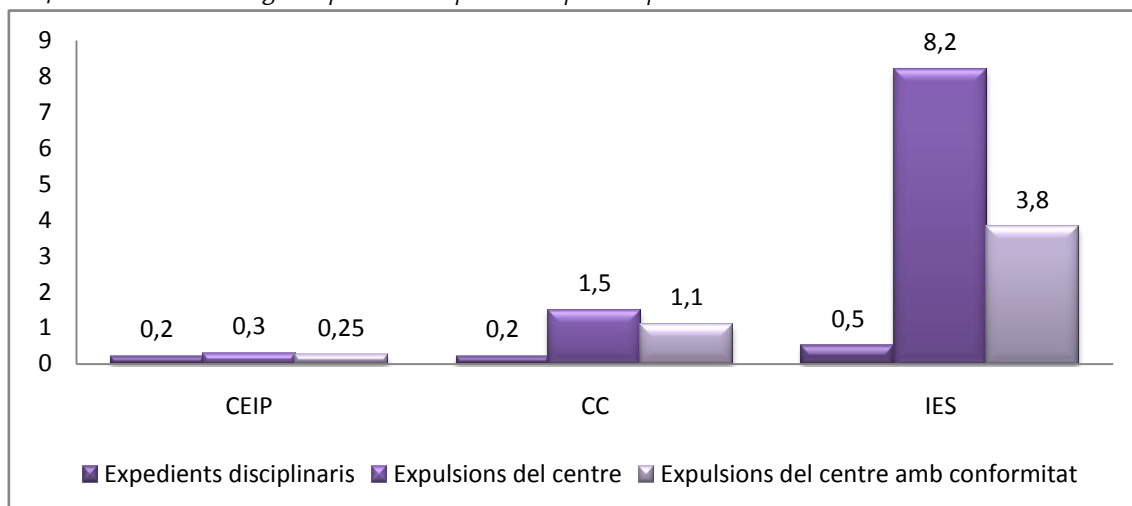
Els centres comptabilitzen un augment progressiu de conductes contràries a les normes de convivència. La mitjana d'aquestes conductes ha estat de 109 per centre avaluat, un 13 % més no que el curs anterior.

Contràriament, la mitjana d'expedients oberts per centre ha anat decreixent any rere any. S'han incoat una mitjana d'1,2 expedients per centre el curs 2015-2016, un 25 % menys que el curs 2014-2015 i un 78 % menys que el curs 2012-2013.

Gràfic núm. 19. Nombre d'expedients disciplinaris i expulsions del centre.



Gràfic núm. 20. Percentatge d'expedients disciplinaris i expulsions per alumne.



El nombre d'expedients disciplinaris comptabilitzats pels 309 centres és de 395. Així mateix, s'han comptabilitzat 3.619 expulsions del centre, però tant sols un 10,9 % s'han realitzat mitjançant un procediment disciplinari. Així mateix, un 52,6 % de les expulsions s'han realitzat per conformitat.

Tenint en compte que els expedients disciplinaris i les expulsions del centre solen recaure damunt els mateixos alumnes, s'ha analitzat aquesta probabilitat per alumnes per ajustar-se al màxim possible a la realitat. Així, la probabilitat de rebre un expedient disciplinari és d'un 0,2 % en els centres públics de primària i en els centres concertats. La possibilitat de rebre un expedient disciplinari augmenta un 150 % als instituts públics, ja que aquest percentatge hi és d'un 0,5 %.

D'altra banda, la probabilitat de ser expulsat és d'un 0,3% als centres públics de primària, d'un 1,5 % als centres concertats (primària i secundària) i d'un 8,2 % als institut públics de secundària. Hi ha una diferència molt significativa en el nombre d'expulsions que es realitzen segons el tipus de centre.

V. Pla d'Actuació per al Curs 2016-2017

Les propostes per al curs 2016-2017 s'han plantejat a partir del Pla de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 2015-2019 una vegada analitzada la memòria del curs 2015-2016.

1. Prevenció: foment de la convivència positiva

Bones pràctiques

- Jornades per difondre i reconèixer les bones pràctiques (projectes, programes, treballs, mesures organitzatives, investigacions, etc.) existents a tota la comunitat educativa.
- Reconeixement públic de les bones pràctiques a través de la publicació d'experiències, així com altres mesures de reconeixement.
- Suport a les comissions de convivència i dels serveis de mediació escolar a través d'una comunicació directa i d'una reunió formativa amb tots els coordinadors de convivència dels centres de les Illes Balears.
- Trobada d'alumnes mediadors a Mallorca, Menorca i Eivissa.
- Coordinació amb el Departament d'Inspecció Educativa per garantir que tots els centres disposin de plans de convivència vigents.

Formació

El sentit que han de tenir les propostes formatives és el d'ajudar a canviar les metodologies, així com aconseguir l'autoformació; és a dir, que sigui el propi centre el que de manera autònoma pugui continuar aquestes línies formatives.

Formacions que es volen mantenir:

- Protocol contra l'assetjament: per als docents *referents* en el Protocol d'assetjament escolar, segons les necessitats dels centres. Inicialment es planifiquen tres cursos al CEP de Palma, amb la possible participació de tots els docents de Mallorca i amb la possibilitat d'ampliar-los o reduir-los en funció de la demanda.
- Formació bàsica en pràctiques restauratives (en col·laboració amb els CEP). Formació en centres.
- Presentacions pràctiques ("tasts") de pràctiques restauratives.

Formacions noves:

- Formació de formadors d'alumnes mediadors.

- Formació de formadors en formació bàsica de pràctiques restauratives.
- Formació de segon nivell de pràctiques restauratives.
- Seminari de coordinadors de convivència i mediació (amb els CEP).
- Formació en mediació intercultural.
- Projecte de *cibermentors* d'educació entre iguals.
- Inici d'una línia de formació a pares i mares, en coordinació amb les federacions d'associacions de pares i mares en temes com la competència parental, pares delegats o millora de la comunicació entre el centre i la família.
- Inici d'una formació en sensibilització i detecció de situacions d'abús sexual des dels centres educatius (en col·laboració amb la Direcció General de Menors i Família de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació).

2. Assessorament i intervenció

- Crear les unitats de convivència de Menorca i Eivissa i Formentera.
- Crear una xarxa de col·laboradors de la unitat de convivència amb personal educatiu que pugui ajudar a resoldre situacions conflictives dins el seu àmbit territorial.
- Assessorar i formar el Departament d'Inspecció Educativa i els equips directius en aspectes que afecten significativament la convivència, incidint en la prevenció i la intervenció en aspectes com:
 - La intervenció en situacions de desprotecció i maltractament.
 - Situacions de conflicte pel mal ús de les TRIC (ciberassetjament d'adults o *grooming*, xats sexuals o *sexting* i pesca o *phishing*).
- Coordinar-se amb altres departaments i serveis implicats en la millora del benestar docent.

3. Coordinació amb institucions i entitats que treballen la convivència

- Seguir col·laborant en els projectes o plans autonòmics, nacionals i internacionals optimitzant els recursos existents.
- Reforçar la coordinació mitjançant acords i convenis de col·laboració entre la Conselleria d'Educació i Universitat i policies tutors, la Direcció General de Menors i Família, consells insulars (IMAS), la Fiscalia de Menors, serveis socials municipals i altres serveis relacionats amb el benestar de la comunitat educativa, especialment l'alumnat.

4. Comunicació i difusió

- Elaborar materials que puguin ser útils per als centres (com per exemple una guia per a la preparació i facilitació de cercles de diàleg o per tractar conflictes de grup i una guia d'elaboració i revisió de plans de convivència).
- Revisar i reorganitzar la pàgina web.
- Difondre bones pràctiques a través de Facebook i Twitter.
- Continuar la comunicació amb els equips directius dels centres i establir canals de comunicació directa amb els coordinadors de convivència, orientadors i el EOEP.
- Recomana bones pràctiques de millora de la convivència i de prevenció de la violència als mitjans de comunicació i la publicitat.

5. Àmbit normatiu

- Presentar el Protocol *trans*.
- Iniciar un procés d'anàlisi del Decret 121/10 per tal d'incloure els diferents protocols relacionats amb la convivència, revisar el procés disciplinari i millorar o actualitzar uns altres aspectes.

6. Avaluació

- Revisar l'enquesta de les memòries de convivència per agilitar la forma d'emplenar-la i l'avaluació posterior.
- Fer servir els recursos de la Conselleria d'Educació (GestIB, IAQSE, serveis d'escolarització, Departament d'Inspecció Educativa, etc.) per disposar de dades sobre la convivència escolar.
- Analitzar les dades de l'estudi fet per la Fundació Bit sobre l'ús de les tecnologies.
- Avaluar la convivència escolar a les Illes Balears amb la col·laboració de la UIB.

VI. Annexos

Annex 1. Formació feta i bones pràctiques

Formació feta

a. Suport als plans de convivència

Tutorització del mòdul de convivència de la formació específica per a directors convocada per l'SFPP.

S'ha fet un assessorament en la revisió del Pla de Convivència a quatre centres:

- CEIP Escola Nova de Porreres
- CEIP Es Cremat de Vilafranca
- CEIP Joan Mas de Pollença
- CEIP Son Basca

b. Suport a iniciatives que millorin el vincle i les competències socials i emocionals de la comunitat educativa

- Participació a les Jornades d'Educació Emocional, el 12 i 13 de febrer a Menorca. Es facilitaren quatre tallers d'una hora sobre pràctiques restauratives per a l'educació emocional.
- S'han difós a tots els centres de les Illes Balears les formacions que s'han fet arribar des dels organismes públics i associacions sense ànim de lucre.

c. Formació en prevenció i tractament de l'assetjament escolar i ciberassetjament: Pla de Formació del Protocol de Prevenció, Detecció i Intervenció en Assetjament Escolar

Més de 600 docents s'han format en menor o major mesura en aquest protocol a través de:

- Reunió informativa als membres del Departament d'Inspecció Educativa.
- Reunió informativa a 380 directors dels centres.

Eivissa	2 grups
Inca	1 grup
Menorca	2 grups
Manacor	1 grup
Palma	1 grup
TOTAL	7 grups (380)

- Formació de 320 docents *referents* adreçada preferentment a equips directius, equips d'orientació i membres de la comissió de convivència. Aquestes formacions van tenir una durada d'entre 12 i 14 hores cada una i es van dur a terme als centres següents:

CEP d'Eivissa	2 grups
CEP de Formentera	1 grup
CEP d'Inca	1 grup
CEP de Menorca	2 grups
CEP de Manacor	1 grup
CEP de Palma	5 grups
TOTAL	12 grups (320 docents)

- Formació a organismes de la comunitat:

AMIPA del CEIP Es Cremat (pilot)	Xerrada a quinze pares i mares
"Jornada Bullying" a Son Espases	Ponència a un centenar de professionals de la salut
Jornada a Felanitx de policies tutors	Ponència a un centenar de professionals de l'àmbit policial i social
PAC de Son Goteu	Ponència a una quinzena de professionals de l'àmbit de la salut
Coordinació d'Educació i Sanitat	Explicació a set professionals responsables de coordinació dins la Conselleria de Salut
Jornada Defensor del Menor	Ponència a uns dos-cents professionals de l'àmbit social
TOTAL	Sis ponències o xerrades (442 professionals o pares i mares)

d. Suport als serveis de mediació escolar

S'ha fet formació d'alumnes mediadors als centres que ho han sol·licitat. Aquestes formacions han tingut una durada d'entre cinc i sis hores i s'han fet en una jornada,

en horari de matí. Els grups han estat formats per entre vint i trenta alumnes, acompanyats pel professorat que forma part de l'equip de mediació dels centres següents:

- IES Can Peu Blanc (sa Pobla)
- IES Sineu
- CC Santa Mònica (Palma)
- CC Sant Pere (Palma)
- IES Santa Maria (Santa Maria)
- IES Cap de Llevant (Maó)

e. Formació en pràctiques restauratives i mediació comunitària

S'han duit a terme nombroses formacions, la major part en col·laboració amb els CEP. També s'han fet cursos únicament a través de recursos propis de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (RP) i un curs impartit amb una col·laboració externa (RE).

<i>Lloc i participants</i>	<i>Tipus d'activitat</i>	<i>Durada</i>
Docents de Son Gotleu	Seminari amb RP	9 h
CEIP Es Vivero i CEIP Sa Casa Blanca (Palma)	Formació a centres	8 h
IES Berenguer d'Anoia (Inca)	Formació a centres	9 h
Ajuntament de Sant Josep (Eivissa)	Presentació/Tast amb RP	1,5 h
IES Sa Blanca Dona	Curs amb RP	4 h
CC Manjón (Palma)	Curs amb RP	8 h
CEIP Colònia de Sant Jordi	Presentació/Tast amb RP	1,5 h
CC La Milagrosa (Palma)	Presentació/Tast amb RP	1,5 h
CC Ntra. Sra. de Montesión (Palma)	Curs amb RP	4 h
CEPA de Ciutadella	Formació a centres	8 h
EOEP Manacor / Campos / docents zona	Curs amb RP	15 h
CEIP S'Olivera (Eivissa)	Formació a centres	8 h
CEIP Mestre Andreu (Formentera)	Formació a centres	8 h
IES Marc Ferrer (Formentera)	Formació a centres	8 h

CEIP Francesc d'Albranca (es Migjorn Gran)	Formació a centres	8 h
IES Josep Miquel Guàrdia (Alaior)	Formació a centres	8 h
IES Josep Maria Quadrado	Presentació/Tast amb RP	2 h
CEIP Nadal Campaner (Costitx)	Formació a centres	8 h
CEIP Son Basca (Sa Pobla)	Formació a centres	8 h
IES Cap de Llevant	Presentació/Tast	1 h
Escoles diocesanes de Mallorca (3 grups)	Curs RE	10 h

Cursos sobre pràctiques restauratives fets a institucions que no són de la Conselleria d'Educació

Llars El Temple (Palma)	Curs bàsic	10 h
Fundació s'Estel	Curs bàsic	15 h
Ajuntament de Sant Boi (Barcelona)	Presentació/Tast	1,5 h
Amadip Esment	Curs d'aprofundiment	9 h

Creació d'un servei de resolució de conflictes per intervenir en situacions significatives dins la comunitat de Son Serra i Son Dameto. Projecte pilot

S'ha detectat la necessitat que hi hagi un servei comunitari de mediació i resolució de conflictes per tal que el professorat dels centres educatius pugui donar suport a la resolució de conflictes als seus centres o, quan la neutralitat es pugui veure compromesa, a altres centres.

S'ha duit a terme una experiència pilot amb un grup de dotze professors dels barris de Son Serra i de Son Dameto de Palma. La formació inicial va ser de quinze hores, amb dues sessions de seguiment de dues hores cadascuna.

f. Activitats de millora de les habilitats parentals i de la participació de les famílies en la vida dels centres

Formació de pares i mares en prevenció de l'assetjament escolar (pilot): reunió informativa organitzada per l'AMIPA del CEIP Es Cremat en què participaren una quinzena de persones: mares, pares i docents del centre.

Bones pràctiques

S'han duit a terme les actuacions puntuals de promoció de bones pràctiques següents:

- IES Felanitx. Proposat i elegit per al premi “Meninas”, atorgat per la Delegació de Govern, per la seva experiència en la prevenció de la violència de gènere.
- IES M. Àngels Cardona. Proposat i elegit per al premi “Meninas”, atorgat per la Delegació de Govern, per la seva experiència en la prevenció de la violència de gènere.
- IES Capdepera. Visita per conèixer-ne les bones pràctiques en convivència.
- IES Puig de Sa Font. Visita per conèixer-ne el projecte de prevenció de l'assetjament basat en les tutories entre iguals TEI.
- IES Binissalem. Coneixement i difusió d'una experiència amb participació comunitària en la regulació de l'ús de dispositius mòbils dins el centre. A més, es va fer la roda de premsa de la Diada d'Internet Segura en aquest centre.
- *Anuari de l'educació 2016*. Elaboració de tres articles sobre assetjament escolar, una sobre “Experiències en prevenció de *bullying* a centres de les Balears”
- Reportatge a IB3 TV sobre la mediació escolar des de l'IES Arxiduc Lluís Salvador, de Palma.

Annex 2. Demandes fetes sobre assetjament escolar

<i>Curs escolar</i>	<i>Demandes ateses per l'Institut de Convivència</i>	<i>Demandes iniciades per presumpte assetjament o ciberassetjament</i>
2011-2012	42	54 % (22)
2012-2013	44	26 % (14)
2013-2014	57	51 % (29)
2014-2015	75	60 % (45)
2015-2016	261	49 % (130)

<i>Tipus de centre</i>	<i>Casos atesos per assetjament 15/16</i>
Públic	76 (58,5 %)
Concertat	52 (40 %)
Privat o sense informació	2 (1,5 %)

<i>Demandes per illa</i>	<i>Casos atesos per assetjament 15/16</i>
Mallorca	122 (93,8%)
Menorca	5 (3,9 %)
Eivissa	3 (2,3%)

<i>Nivell educatiu</i>	<i>Casos atesos per assetjament 15/16</i>
Primària	50 %
Secundària	44 %
Infantil	2,4%
Educació especial	1,5 %
Sense informació	1,5 %
Total	100 %

<i>Persona que fa la demanda</i>	<i>Casos iniciats per assetjament</i>	<i>Percentatge per sectors</i>
Pare, mare o ambdós	33,1 %	33,1 % de les demandes provenen de la família
Membre de l'equip directiu	26,9 %	50,9 % de les demandes provenen del centre o d'Inspecció Educativa
Membre de l'equip d'orientació o suport	17,8 %	
Inspecció/Conselleria	6,2 %	
Serveis sanitaris	4,6 %	14,5 % de les demandes provenen de serveis professionals externs
Serveis socials o de menors	4,6 %	
Polícia tutor	2,3 %	
Fiscalia de Menors	3 %	
Veïna	1,3 %	2,6 % de les demandes provenen de la comunitat
Amigues de la mare/associacions	1,3 %	
100 %		

Elaboració pròpia.

Com es pot comprovar, aquest curs s'han multiplicat les demandes fetes a l'ICEE sobre presumptes assetjaments entre iguals i, tot i que s'ha elaborat un protocol al respecte perquè tots els centres puguin donar-hi una resposta, probablement serà a partir del proper curs quan es veurà un canvi més significatiu.

Annex 3. Elaboració i difusió del Protocol de prevenció, detecció i intervenció en casos d'assetjament escolar

L'ICEE va presentar el febrer del 2016 el Protocol de prevenció, detecció i intervenció en assetjament escolar en els centres educatius de les Illes Balears.

La primera tasca duta a terme a principi del curs 2015-2016 va ser conèixer l'estat de la qüestió, tant des d'un punt de vista científic com d'actuació. També es van avaluar diferents protocols pertanyents a centres concrets, a la resta de comunitats autònomes i altres països (Illes Canàries, Andalusia, País Basc, Catalunya, Cantàbria i Astúries; EEUU, Finlàndia i Noruega —entre d'altres—). Aquesta anàlisi va servir com a punt de partida per discriminar què es volia fer, com es volia fer i quin era el posicionament de l'ICEE davant l'assetjament.

A més a més, es va mantenir comunicació amb els responsables de la convivència escolar d'altres comunitats autònomes (Catalunya, Illes Canàries, País Valencià, Andalusia, Astúries, Castella - la Manxa). El document de referència inicial fou la *Guía para el profesorado: Manual general de actuación ante un posible caso de acoso escolar* de la comunitat canària (equip tècnic de gestió de la convivència de la DGOIPE, 2015). A partir d'aquí es va dissenyar un model propi.

El primer pas va consistir a crear un comitè d'experts. Al llarg de les reunions tant individuals com grupals amb els diferents membres del Comitè, va ser patent la necessitat que la publicació del Protocol anàs acompanyada d'una formació complementària destinada a diferents sectors de la comunitat educativa.

Han format part d'aquest Comitè d'Experts J. Gomila, inspector d'educació; J. C. Piñero, tècnic del Servei d'Atenció a la Diversitat; J. Escudero, cap del Servei de Centres Educatius; J. M. Tur, director de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor; A. Medinas, tècnic jurista de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor; R. Covas, coordinador del programa de polítiques tutors; M. Escoda, directora de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, així com V. Rul·lan, M. A. Bauçà i M. B. Pocoví, assessors de convivència. També hi feren aportacions abans de publicar-se M. Vives i J. Sureda, de la Universitat de les Illes Balears; J. Díaz, fiscal delegat de Menors a les Balears, i l'Institut Balear de Salut Mental Infantojuvenil. El document final també es va trametre a la FAPA, IBDona, COPIB (que ha fet aportacions al document publicat), l'associació Sin Acoso Escolar Mallorca i altres professionals que van demanar tenir-hi accés durant el procés.

Quant a la sensibilització i la formació del personal docent, s'han convocat sessions a les diferents illes per als diferents sectors: el Departament d'Inspecció Educativa, membres d'equips directius, professionals docents i altres professionals (sobretot de l'àmbit social o de l'àmbit de la salut).

Durant el tercer trimestre del curs 2015-2016, amb la col·laboració del servei de Formació del Professorat i dels diferents centres de formació del professorat, s'han dut a terme 12 cursos per a referents del Protocol en casos d'assetjament escolar als grups de docents següents: 5 grups a Palma, 2 grups a Eivissa, 2 grups a Menorca, 1 grup a Inca, 1 grup a Manacor i 1 grup a Formentera. La durada dels cursos ha estat d'entre 10 i 14 hores i els objectius han estat:

- Conèixer el protocol d'assetjament escolar entre iguals i disposar de recursos per prevenir-lo
- Disposar d'eines per detectar-lo i intervenir-hi.

Al llarg d'aquest curs, doncs, s'han format més de 300 docents de la comunitat educativa de les Illes Balears.

En cas de cyberbullying o altres situacions d'assetjament virtual com el grooming o el sexting

Atès que es consideren els aspectes preventius com a prioritaris, al llarg del procés d'elaboració del Protocol es van dur a terme coordinacions amb altres entitats de l'Administració per fomentar una Internet segura i la prevenció del ciberassetjament als centres educatius (ODDM, IBJove, policies tutors i Fundació Bit).

Consegüentment, el Protocol recomana fer una tasca de detecció primerenca i, en aquest sentit, especifica que són imprescindibles les activitats de sensibilització i formació en l'ús de les TRIC i la ciutadania digital per prevenir, precisament, el ciberassetjament, aspecte que s'ha de concretar i desenvolupar dins el marc del Pla d'Acció Tutorial.

Pel que fa als protocols d'actuació, en els casos que així ho indiqui la informació rebuda, cal valorar si existeix ciberassetjament entre alumnes del centre. En aquest cas s'ha aplicar igualment aquest Protocol. En el cas que existeixi ciberassetjament amb la implicació de persones adultes, no s'aplica aquest Protocol, sinó que s'ha de comunicar directament a la Fiscalia de Menors o a les forces i cossos de seguretat, preferentment al policia tutor.

Annex 4. Coordinacions i col·laboracions fetes

Coordinacions i col·laboracions d'àmbit nacional o internacional

1. Assistència a les jornades de formació sobre reunions restauratives que van tenir lloc el novembre de 2015 a Belfast , Irlanda del Nord.
2. Elaboració d'un Informe sobre convivència a les Illes Balears a petició del Defensor del Pueblo.
3. Participació a les jornades organitzades per l'Observatori Espanyol per al Racisme i la Xenofòbia (OBERAXE) del Ministeri de Treball i Seguretat Social, fetes el mes d'octubre de 2015 a Sevilla.
4. Participació a les jornades “Plan Estratégico de Convivencia Escolar. Confiar en la fuerza de la educación”, organitzades pel Ministeri d'Educació, per a la millora del pla de convivència estatal”, duites a terme els mesos d'octubre i novembre de 2015 a Madrid.
5. Participació a les “Jornadas Intercambia: Una mirada de género en la convivencia escolar”, el mes de novembre de 2015 a Madrid.
6. Assistència i col·laboració en els actes del mes d'abril de 2016 en commemoració del Dia de la Mediació, organitzats per l'Ajuntament de Sant Boi (Barcelona).
7. Assistència al congrés d'Acción Magistral, organitzat per la Fundació d'Ajuda a la Drogodependència i el BBVA, el setembre de 2015 a Madrid.
8. Coordinació amb l'associació No al acoso escolar, amb seu a Catalunya, l'octubre de 2015.
9. Col·laboració activa amb institucions homòlogues d'Andalusia, Catalunya, les Illes Canàries, Navarra, Madrid, el País Basc i el País Valencià.

Coordinació i col·laboracions d'àmbit autonòmic

10. Col·laboració en la revisió i l'impuls del projecte “Internet segura” (iniciativa conjunta de l'Institut Balear de la Joventut, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menors, l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, el servei de policies tutors de les Illes Balears i la Fundació Bit). Col·laboració en la campanya de foment d'Internet segura amb motiu del Dia Internacional de la Internet Segura (9 de febrer), difosa a tots els centres de les Illes Balears. Revisió del projecte “Ciberconviu” i integració en el projecte “Internet segura”.
11. Col·laboració amb la Fundació Bit en l'elaboració d'un estudi sobre ciberassetjament que es durà a terme el curs 2016-2017.

12. Presentació d'una ponència a la Jornada d'Orientadors de Secundària duita a terme a l'hospital Son Llàtzer, organitzada pel Servei de Suport Educatiu el febrer de 2016.
13. Presentació d'una ponència a la Jornada Tècnica per a la Millora del Treball en Xarxa entre Educadors Socials i Polícies Tutors de les Illes Balears, el febrer 2016 a Felanitx.
14. Col·laboració, difusió i presentació d'una ponència en les jornades "Cap a la coeducació als centres educatius", organitzades per l'IBDona el maig de 2016.
15. Col·laboració, difusió i presentació d'una ponència en les jornades "Nous canvis legislatius en la infància i l'adolescència", organitzades per l'ODDM el maig de 2016.
16. Participació a la presentació de l'associació Sin Acoso Escolar Mallorca, el juny 2016, al Club Diario de Mallorca.
17. Col·laboració amb el PADIB (Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears) de la Conselleria de Salut, com a part de la Plataforma d'Oci i Qualitat.
18. Col·laboracions actives amb les conselleries de Serveis Socials i Cooperació (Direcció General de Menors i Família, Oficina de Defensa dels Drets del Menor i Fundació Institut Socioeducatiu s'Estel), de Salut (Institut Balear de la Salut Mental de la Infància i l'Adolescència i Consulta Jove), de Presidència (IBDona), d'Hisenda i Administracions Públiques (Direcció General d'Emergències i Interior), de Transparència, Cultura i Esports (IBJove), de Treball, Comerç i Indústria (IBESTAT) i Vicepresidència i Conselleria d'Innovació, Recerca i Turisme (Fundació Bit).
19. Col·laboració amb altres administracions: consells insulars, IMAS, Mancomunitat des Pla i ajuntaments (serveis socials municipals o àrees d'educació).
20. Col·laboració amb el programa de polícies tutors de les Illes Balears, altres cossos de seguretat (Policia Nacional i Guàrdia Civil), la Fiscalia de Menors i la Delegació del Govern.
21. Col·laboració amb associacions de mares i pares d'alumnes (COAPA) i associacions representants de col·lectius de risc (Associació Asperger Balears, Sin Acoso Escolar Mallorca, Ben Amics, RANA i No al acoso escolar).
22. Col·laboració amb col·legis professionals (CEESIB i COPIB), la Universitat de les Illes Balears (UIB) i parlamentaris de les Illes Balears.